

BIODYNAMICKÁ KRAJINA

Marián Benka

PRI PREHLIADKE POZEMKOV JOHANNA MOSCONA NEMÁM VÔBEC POCIT, AKOBY SOM BOL NA FARME. SKÔR V ZALESNENEJ KRAJINE, V KTOREJ LEN TAK MIMOCHODOM RASTÚ JABLONE. KLASICKÉ FARMY SÚ ZALOŽENÉ NA MONOKULTÚRACH – DLHÝCH LÁNOCH RASTLÍN ROVNAKEJ ODRODY. TU SA STRIEDAJÚ MALÉ LESÍKY S OVOCNÝMI STROMAMI RÔZNYCH ODRÔD. KAŽDÚ CHVÍĽU MEDZI NIMI ZBADÁME SRNKU. DIVÁ A ČLOVEKOM OBRÁBANÁ ZEM TU PRERASTAJÚ JEDNA CEZ DRUHÚ V DOKONALEJ HARMÓNII. TO JE BIODYNAMICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO – DODRŽIAVAJÚCE PESTROŠŤ RASTLINNÝCH A ŽIVOČÍŠNYCH DRUHOV, ABY KRAJINA OSTALA ZACHOVANÁ AJ PRE ĎALŠIE GENERÁCIE.

Klasickí poľnohospodári si nechcú uvedomiť, že neustálym používaním chémie a ťažkých mechanizmov krajinu nakoniec zničia, až sa stane celkom neúrodnou," zdôrazňuje Johann. „Keď hmyz napadne stromy, ktoré sú postrekované, tie už boj so škodcami bez ďalších postrekov neprežijú. Je to začarovaný kruh. Keď som bol chlapec, jablká zo spodných konárov sme položili na zem, aby dozreli. Dnes častokrát zhnijú ešte na stromoch, čo je signál, že s prírodou ide niečo v poriadku." Jeho spôsob nie je zameraný na maximálny zisk, ale na dlhodobú udržateľnosť. Stromy, ktoré rodia, sa striedajú s výsadbou, ktorá oddychuje. Malé stromčeky v lesných škôlkach i tie väčšie, už presadené, rastú bez umelého hnojenia a zavlažovania a stále prežívajú i napriek tohtoročnému tropickému letu. Vďaka neustálemu prekopávaniu pôdy okolo ich koreňov sa ľahšie dostanú k vlaha. Hoci v čase našej návštevy už naozaj dlho nepršalo a Johann sa začínal obávať, koľko ešte stromčeky vydržia bez dažďa.

Ďalším „zázrakom" sú biodynamické preparáty pripravované z kravských rohov, do ktorých sa primiešajú sušené bylinky, organický hnoj, drvený kremík a ďalšie prísady. Rohy sa zakopú do zeme a neskôr sa využívajú ako podporný preparát na výživu rastlín.

Základom biodynamického hospodárenia ktorého zakladateľom je duchovný mysliteľ a filozof Rudolf Steiner, je vzájomné pôsobenie rastlín a živočíchov. Preto aj keď je farma zameraná na pestovanie jablák, nesmú tu chýbať zvieratá. Johann na začiatku kúpil párík srncov, ktoré sa tu rozmnožili, ich potomstvo obýva celé územie farmy v prírodnom prostredí, aké mu plne vyhovuje. Členovia miestneho poľovníckeho zväzu však Johanna obviňujú, že im láka zver preč z revíru, že na ňu nastraží pasce, a potom ju násilím prevezie na svoje pozemky. „A to tvrdia len na základe toho, že im v revíri zver ubúda a u mňa pribúda. Ale ja nemôžem za to, že nevedia hospodáriť a strieľajú viac zvierat ako by mali."

Boli tu aj jarabice, ale už zmizli, čo ho mrzí, pretože jarabica je indikátorom dokonale zdravého životného prostredia. Hoci sa snaží budovať ekologické hospodárstvo, negatívnym vplyvom z okolitého územia sa nedá celkom vyhnúť. „Máme aj bažanty," hovorí. „Som poľovník, ale nesúhlasím s tým, že v bažantniciach sa chovajú sterilné bažanty, ktoré vyrastú v inkubátoroch, potom sa vypustia do voľnej prírody a tam ich poľovníci strieľajú. Kde je tu poľovnícka etika?"

Vo veľkej ohrade sa spokojne pasú svinky a mangalice - krížence domáceho a polodivého prasaťa. „Teraz je veľmi populárne mäso a mäsové výrobky z mangalice, ktoré sa prezentujú ako superzdravé. Ale mangalica potrebuje behať po lese, žrať žalude a bukvice - potom je mäso z nej zdravé. Ak je zavretá v chuive, stučnie a aj jej mäso je nezdravé.“

Ďalšie dva veľké pozemky sú určené pre dlhosrstý škótsky dobytok. Na jednej obradenej lúke postávajú kravy, na druhej býky. Oba pozemky sa tiahnu do diaľky a s rozostavanými, husto zarastenými zvieratami pôsobia ako kus prérie s bizónmi z divokého západu. Johann prelezie ohradu, podáva jablko jednému z býkov a prihovára sa mu ako psíkovi. „Je to môj miláčik, volá sa Ferko, podľa pápeža Františka. Narodil sa v čase, keď František nastúpil do funkcie.“ Miluje každé jedno zviera a keď občas nejaké zabije pre mäso, robí to tiež s láskou, priamo na lúke tak, aby zviera čo najmenej trpelo a malo to rýchlo za sebou.

Zastavujeme sa pri jednom rade jabloní. Johann kontroluje prácu po brigádnikoch. Poslal ich preriediť jablká, pretože sa ich urodilo príliš veľa. „Hlási sa ich veľa, ale robotu si poriadne neurobia. Aj títo preberali jablká len potiaľ, pokiaľ dočiahli, aj na nižšie konáre sa vykašľali, nechcelo sa im zohýnať. A tu zase prebrali viac ako bolo treba, skoro nič na konároch nenechali.“ Niektorí brigádnici, a to aj mladí silní chlapi, to hneď na prvý-druhý deň vzdajú. Práca na ekologickej farme je namáhavá a vyžaduje veľa trpezlivosti.

Prechádzame okolo veľkého kríža s postavou Krista. Pôvodne tadiaľto viedla cesta a kríž stál na križovatke. Rozhodol sa ho nechať, aby zachoval niečo z pôvodného rázu krajiny. Jednotlivé pozemky sú predelené „hradbami“ živého porastu. Jeden z týchto živých plotov je celý z mirabeliek.

A to hneď niekoľkých druhov. Kým ochutnáme z každého, sme aj celkom najedení. Snahu o diverzitu je vidieť na každom kroku. O kúsok ďalej ma upozorňuje na lesík ihličnatých stromov. „Vypestovali sme ich v lesnej škôlke, presadili sem a už pod nimi rastú maslovky a iné druhy húb.“

Prichádzame k veľkému umelému rybníku. Zatiaľ je to len obrovská jama naplnená vodou, ale zámerom je vytvoriť tu nový biotop obývaný vodným vtáctvom. Už teraz sú vo vode nasadené nejaké ryby, ktoré sa ujali. Kúsok od jazera je vyhlíbená studňa s čerpadlom. Pomocou čerpadla sa voda dostáva do napájadiel býkov a kráv, zároveň sa ňou dopĺňa umelé jazero. Rybník rozširuje pomocou bagrov, na ručné kopanie to naozaj nie je. Aj tak práce postupujú pomaly a Johann predpokladá, že kým vytvorí skutočné jazero, na nerozoznanie od prírodného, bude mu to trvať ešte desať rokov.

Pochádza z Južného Tirolska, horskej oblasti na severe Talianska. Keď sa pred desiatimi rokmi rozhodol, že sa bude živiť produkciou biopotravín, nikto z jeho známych mu neveril. Teraz k nemu chodia na návštevy pozeráť sa, ako sa to dá. Na Slovensko prišiel kvôli priestoru. V horských oblastiach Talianska je málo voľnej pôdy, a ktorá je na predaj, je nesmierne drahá. Niektorí sediaci si kupujú pôdu aj vo vyšších nadmorských polohách, no to je už oblasť pasienkov, kde sa tento druh poľnohospodárstva realizovať nedá. V Taliansku má teraz veľa farmárov biofarmy. Ale keď ich majú na malých pozemkoch a susedia používajú pesticídy a umelé hnojivá, dostane sa to aj k nim.“ Celé jeho územie má aj s lesmi 170 hektárov, z toho na 120 hektároch rastú jablone. Nachádza sa pri obci Libichava kúsok Topolčian a Partizánskeho. Kúpil ho za peniaze, ktoré získal, keď predal v Taliansku maličký pozemok po otcovi.

Keby sa dal na klasické „priemyselné“ farmárčenie, zarobil by viac a narobil by sa menej. Ale Johann je človek, ktorý myslí aj na budúcnosť, na to, čo po ňom ostane. A

ako dodáva: „Keď prídem hore do sadu ráno za brieždenia, rozhliadnem sa po krajine a počúvam to ticho, tento zážitok je najlepšou odmenou za všetku tú námahu.“

Prevzaté z časopisu Zem a vek september 2015